

บทส่งท้าย

จากการที่ได้เรียนรู้เกี่ยวกับสวัสดิการสังคมในมิติต่าง ๆ มาแล้วข้างต้นถึงความหมายและขอบเขตของสวัสดิการสังคม ตลอดจนแนวคิดในการจัดสวัสดิการสังคม การจัดสวัสดิการสังคมในประเทศต่าง ๆ และกลุ่มเป้าหมายในการรับสวัสดิการสังคม จึงทำให้เข้าใจได้ว่า สวัสดิการสังคมเป็นบริการที่ภาครัฐและภาคเอกชนได้จัดขึ้นให้กับคนทุกคน เพื่อให้มีการอยู่ดีกินดี มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิต ผู้ที่จะได้รับบริการสวัสดิการสังคมนั้นไม่เฉพาะแต่กับกลุ่มผู้ยากจนและกลุ่มผู้ด้อยโอกาสในสังคมเท่านั้น หากแต่ได้ครอบคลุมถึงกลุ่มบุคคลทั่วไปในสังคมที่มีความต้องการหรือประสบกับปัญหาและความเดือดร้อนต่าง ๆ อีกด้วย ดังนั้นการที่สวัสดิการสังคมไม่ใช่เรื่องราวและความรับผิดชอบของภาคใดภาคหนึ่ง แต่เป็นเรื่องราวความรับผิดชอบของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาครัฐ ครอบครัวยุวมชน องค์กรพัฒนาเอกชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรภาคประชาชน หรือสถาบันการศึกษาที่เกี่ยวข้อง เพียงแต่รัฐอาจดำรงบทบาทเป็นเจ้าภาพใหญ่ในการจัดการระยะต้นหรือกระตุ้นให้ขยายไปสู่การทำงานกับระบบโครงสร้าง การจัดการและการใช้ทรัพยากรเป็นเครื่องมือให้เกิดการเปลี่ยนแปลงไปสู่การพึ่งตนเองของชุมชนหรือการสร้างความเข้มแข็งของกลไกต่าง ๆ ทางสังคม

ดังนั้นคงไม่มีใครปฏิเสธถึงความสำคัญของสวัสดิการสังคมที่มีต่อทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องได้ ไม่ว่าจะ เป็นกลุ่มเป้าหมายที่รับบริการสวัสดิการสังคม พลเมืองของประเทศ และ รัฐบาล ทั้งนี้เพราะทุกฝ่ายล้วนแล้วแต่ได้รับประโยชน์จากงานสวัสดิการสังคมแทบทั้งสิ้น กล่าวคือ กลุ่มเป้าหมายซึ่งโดยมากก็จะเป็นกลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่อาจจะขาดปัจจัยสำคัญต่อการดำรงชีวิต มีผลทำให้เป็นอุปสรรคต่อการดำเนินชีวิต แต่ก็สามารถพึ่งพิงหรือเติมเต็มได้จากงานสวัสดิการสังคมต่าง ๆ ที่จัดขึ้นไม่ว่าจะโดยภาครัฐและเอกชน ทั้งนี้เพื่อให้พวกเขาเหล่านั้นสามารถดำเนินชีวิตได้อย่างปกติสุข มีคุณภาพชีวิตที่ดี สำหรับรัฐบาลก็สามารถใช้สวัสดิการสังคมเป็นเครื่องมือในการกำหนดนโยบายสวัสดิการสังคมเพื่อใช้ในการบริหารและพัฒนาประเทศนำมาซึ่งความมั่นคงทางสังคม (Social Security) ในท้ายที่สุด เพราะการที่ประชาชนทุกคนสามารถตอบสนองความต้องการขั้นพื้นฐานได้ มีคุณภาพชีวิตที่ดีและสามารถดำรงชีวิตได้อย่างปกติสุขก็จะทำให้ประเทศปราศจากปัญหาอาชญากรรมและปัญหาสังคมต่าง ๆ ซึ่งก็มีผลทำให้กลุ่มพลเมืองอีกกลุ่มของประเทศซึ่งเป็นกลุ่มที่สามารถตอบสนองความต้องการต่าง ๆ ที่จำเป็นต่อการดำเนินชีวิตได้ก็จะสามารถดำรงชีวิตได้อย่างผาสุกด้วยเช่นกัน ดังนั้นการจัดสวัสดิการสังคมจึงเป็นที่ยอมรับและนำไปปฏิบัติแพร่หลายในประเทศต่าง ๆ ในโลก

อย่างไรก็ตาม หากพิจารณาถึงกระบวนทรรศน์ (Paradigm) ของการจัดสวัสดิการสังคมตั้งแต่แรกเริ่มมีจนถึงปัจจุบันก็จะพบว่า มุมมองหรือแนวคิดในการจัดสวัสดิการสังคมมีการเปลี่ยนแปลงไปหรือที่เรียกว่าเป็นการเปลี่ยนไปของกระบวนทรรศน์ (Paradigm Shift) เกี่ยวกับการจัดสวัสดิการสังคม สังเกตได้จาก แนวคิดทฤษฎีด้านสวัสดิการสังคมที่ใช้กำหนดกรอบแนวคิดทฤษฎีด้านสวัสดิการสังคมเพื่อใช้ในการพัฒนาระบบสวัสดิการสังคมกล่าวคือ เริ่มจาก **แนวคิดแบบขวาใหม่ (The New Right)** จะเห็นได้ว่า

แนวคิดนี้ให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการแบบเก็บตก หรือ ส่วนที่เหลือ (Residual Model of Welfare) คือให้การช่วยเหลือหรือสงเคราะห์เฉพาะเท่าที่จำเป็นเหมือนการอุดหนุนที่เน้นการแก้ไขเท่านั้น นับว่าเป็นการจัดสวัสดิการสังคมกระแสหลักในอดีต รูปแบบการจัดสวัสดิการเน้นการสงเคราะห์เฉพาะหน้า บทบาทของรัฐมีน้อย ช่วยเฉพาะที่จำเป็นเท่านั้น บทบาทอยู่ที่เอกชน องค์กรการกุศล โบสถ์และวัด ต่อมาได้มี **แนวคิดแบบทางสายกลาง (The Middle Way)** ที่ก็เป็นการจัดสวัสดิการแบบเก็บตกเช่นกัน แต่ค่อนข้างที่จะเปลี่ยนแปลงไปจากแบบแรกเล็กน้อยเพราะให้การดูแลคนยากจน ผู้ด้อยโอกาสเป็นพิเศษ การช่วยเหลือผู้ตกหล่นทางสังคมเป็นพิเศษ ถือเป็น การจัดสวัสดิการกระแสหลัก รูปแบบการจัดสวัสดิการเน้นสวัสดิการแบบการประกอบอาชีพ และเป็นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นอีกด้วย ดังนั้นการจัดสวัสดิการจึงเป็นไปในรูปของการสร้างระบบความมั่นคงทางสังคม โดยการช่วยเหลือทางสังคม การประกันสังคม และการจัดบริการทางสังคม การก่อให้เกิดโครงข่ายความปลอดภัยทางสังคม และการคุ้มครองทางสังคม รัฐมีบทบาทในการดูแลผู้ด้อยโอกาสในลักษณะการตรวจสอบว่าประชาชนประสบปัญหาและสมควรได้รับการช่วยเหลือจริงหรือไม่ หรือมีการจัดทำทดสอบความจำเป็น (Mean test) นั้นเอง เน้นการร่วมจ่าย ได้แก่ ระบบประกันสังคมและการประภัยในรูปแบบต่าง ๆ อย่างไรก็ตาม การจัดสวัสดิการสังคมนี้ได้เริ่มให้ความสำคัญกับการมีส่วนร่วมของประชาชน เช่นกัน เพราะหากต้องการจะทำประกันสังคมก็จะต้องมีส่วนร่วมในการจ่ายเงินสมทบเข้าสู่กองทุนหรือหากต้องการจะทำประกันภัยก็ต้องจ่ายเงินเช่นกัน ซึ่งนอกจากจะเป็นการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนแล้วยังเป็นการช่วยเหลือกันและกันของประชาชนอีกด้วย

เมื่อพิจารณาถึง **แนวคิดสังคมนิยมประชาธิปไตย (The Democratic Socialism)** ก็จะพบว่า กระบวนทรรศน์ในการจัดสวัสดิการสังคมได้เปลี่ยนแปลงจากแบบเก็บตกที่ต้องรอให้ปัญหาเกิดขึ้นเสียก่อนแล้วจึงแก้ไขมาเป็นเป็นการจัดสวัสดิการแบบสถาบัน (Institution Redistributive Model) แบบถ้วนหน้าหรือแบบรัฐสวัสดิการ (Welfare State) ซึ่งเป็น การจัดสวัสดิการกระแสหลักในยุคคลาสสิก รูปแบบการจัดสวัสดิการเน้นการจัดบริการสังคมในลักษณะสิทธิที่ประชาชนจะต้องได้รับโดยเสมอและถ้วนหน้ากัน และรัฐมีบทบาทหลักในการดูแลสวัสดิการของประชาชนโดยจัดเก็บภาษี กระจายรายได้และจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชน หรืออาจกล่าวได้ง่าย ๆ ว่า **“รัฐได้เข้ามามีบทบาทสำคัญในการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนทุกคน ”** และกระบวนทรรศน์ได้เคลื่อนมาสู่ **แนวคิดแบบซ้ายใหม่หรือทางสายที่สาม (The New Left or The Third Way)** ซึ่งให้ความสำคัญกับการจัดสวัสดิการที่ลดการพึ่งพาสถาบันของรัฐ เป็นการจัดสวัสดิการกระแสรองหรือกระแสทางเลือก เน้นรูปแบบการจัดสวัสดิการแบบพหุลักษณะ (Pluralism Welfare) ดังที่ ระพีพรณ คำหอม (2549) ได้อธิบายไว้ว่า เป็นรูปแบบสวัสดิการที่มีความหลากหลาย ครอบคลุม ครอบคลุมกับองค์ความรู้แบบสากล ผสมผสานกับองค์ความรู้แบบไทย แต่รูปแบบของสวัสดิการไทยในแต่ละลักษณะยังจำเป็นต้องมีการพัฒนาองค์ความรู้ให้สอดคล้องกับกระแสการเปลี่ยนแปลงของสังคมในกระแสโลก กระแสภูมิภาคและกระแสของแต่ละท้องถิ่นต่อไป ดังนั้นจึงอาจกล่าวได้ว่าการจัดสวัสดิการมีลักษณะแบบสวัสดิการผสม การเป็นสังคมสวัสดิการที่ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วน

ร่วมรับผิดชอบในการจัดสวัสดิการบทบาทของรัฐบาลนอกจากรับผิดชอบการจัดสวัสดิการแล้ว ยังต้องเน้นการส่งเสริมให้ทุกฝ่ายเข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการให้แก่ประชาชนอีกด้วย

จากกระบวนการที่แปรเปลี่ยนไปในการจัดสวัสดิการสังคมทำให้สรุปได้ว่า แรกเริ่มนั้นการจัดสวัสดิการสังคมยังไม่มีรูปแบบชัดเจนเท่าที่ควร มีลักษณะแบบให้การช่วยเหลือกันเองและเป็น “การแก้ไข” มากกว่า “การป้องกัน” ซึ่งส่งผลให้ไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้หมดสิ้นไป ต่อมา เริ่มเห็นความสำคัญของการป้องกันปัญหาบ้างซึ่งเป็นรูปแบบของการสร้างระบบความมั่นคงทางสังคมและให้คนในสังคมได้เข้ามามีส่วนร่วมในการสร้างหลักประกันความมั่นคงโดยการ “จ่ายเงินสมทบ” เข้าสู่กองทุนเพื่อขอรับสิทธิเมื่อต้องการ ต่อมา รัฐเริ่มมีบทบาทมากขึ้น จนอาจกล่าวได้ว่ามีหน้าที่หลักในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับพลเมืองของประเทศ โดยเฉพาะในประเทศที่มีรูปแบบของรัฐสวัสดิการ (Welfare State) ซึ่งเป็นการเปลี่ยนแปลงจากการจัดสวัสดิการรูปแบบเก็บตมาเป็นการจัดสวัสดิการรูปแบบสถาบัน จนถึงปัจจุบันนี้จะให้ความสำคัญกับสวัสดิการทางเลือกหรือหุสวัสดิการเพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการได้อย่างแท้จริงและแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นได้อย่างตรงจุดตรงประเด็น สำหรับ การจัดสวัสดิการสังคมไทยในปัจจุบันเป็นสังคมสวัสดิการ (Welfare Society) ซึ่งมีลักษณะบูรณาการในหลากหลายมิติ ได้แก่

1. การบูรณาการการใช้ทรัพยากรที่อยู่ทั้งในและนอกชุมชนในการจัดสวัสดิการสังคมแก่กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มผู้ด้อยโอกาสที่เป็นเป้าหมายในการรับสวัสดิการนั้นนอกจากจะได้รับสวัสดิการจากรัฐจัดให้แล้วนั้น ยังสามารถรับสวัสดิการจากที่จัดกันเองในชุมชนหรือที่เรียกว่า “สวัสดิการชุมชน” ได้อีกเช่นกัน ดังเช่น ผู้สูงอายุในชุมชนนอกจากจะได้รับเบี้ยยังชีพจากรัฐเดือนละ 500 บาท และได้รับการลดหย่อนค่าเดินทางแล้วนั้น ยังได้รับผลประโยชน์จากการเข้าเป็นสมาชิกกลุ่มต่าง ๆ ที่จัดสวัสดิการในชุมชนได้อีกเช่นกัน เช่น เงินปันผลจากกลุ่มออมทรัพย์ เงินปันผลจากกลุ่มการออมเพื่อสวัสดิการวันละบาท ลดรายจ่ายจากการได้รับผลประโยชน์จากสวัสดิการที่มาจากฐานการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม เช่น การเก็บเห็ด หน่อไม้ สมุนไพรจากป่าชุมชนและมีรายได้เสริมจากการเป็นสมาชิกกลุ่มวิสาหกิจชุมชน เป็นต้น ซึ่งทำให้กลุ่มเป้าหมายได้รับการตอบสนองอย่างรวดเร็วและตรงตามความต้องการ ดังนั้นผู้เขียนมีความเห็นว่าในอนาคต การจัดสวัสดิการชุมชนจะมีรูปแบบที่ชัดเจนมากขึ้น รัฐจะให้การส่งเสริมมากยิ่งขึ้นและเป็นที่ยอมรับมากขึ้น ด้วยเหตุที่มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับขนบธรรมเนียมประเพณีและวิถีชีวิตของคนไทยโดยเฉพาะคนในชุมชนชนบท

2. การบูรณาการของหน่วยงานที่เกี่ยวข้องกับการจัดสวัสดิการสังคม

กระบวนการในการจัดสวัสดิการสังคมจะเลื่อนมาสู่การลดการพึ่งพิงจากรัฐ แต่รัฐก็ยังคงเป็นหน่วยงานหลักในการจัดสวัสดิการสังคมให้กับประชาชน ดังนั้นในปัจจุบันนี้จะเห็นได้ว่าหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องจะมีการให้สวัสดิการแก่กลุ่มเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไปซึ่งเป็นลักษณะของการให้ที่เป็นเฉพาะกิจกรรมที่ตรงกับบทบาทและหน้าที่หลักที่หน่วยงานต่าง ๆ เหล่านั้นต้องรับผิดชอบอยู่แล้ว แต่

ก็มีลักษณะการบริการจัดการที่เป็นไปในรูปแบบของการบูรณาการ ทั้งนี้เพื่อให้สามารถตอบสนองต่อความต้องการของผู้รับบริการได้ตรงตามความต้องการและทันเวลาที่เช่นกัน

อนึ่ง หน่วยงานที่ทำหน้าที่หลักอย่างชัดเจนก็คือ องค์การปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด องค์การบริหารส่วนตำบล เทศบาล เมืองพัทยา และกรุงเทพมหานคร ซึ่งเป็นองค์กรที่มีความใกล้ชิดกับวิถีชีวิตความเป็นอยู่ของประชาชน ปัจจุบันนี้ก็ได้มีบริการสวัสดิการสังคมในด้านต่าง ๆ แก่ประชาชนอยู่แล้ว ไม่ว่าจะเป็นสวัสดิการผู้สูงอายุ เด็กและคนพิการ เป็นต้นซึ่งปัญหาและความต้องการของกลุ่มเป้าหมายเหล่านี้อาจจะมีมากขึ้น ดังนั้นจึงคาดคะเนได้ว่าสวัสดิการสังคมซึ่งจัดให้บริการโดยองค์กรส่วนท้องถิ่นจะมีแนวโน้มเพิ่มมากขึ้นกว่าเดิม ยิ่งไปกว่านั้น สวัสดิการสังคม จะให้ผลดีและมีประสิทธิภาพ ความต้องการสร้างเครือข่าย และบูรณาการการดำเนินงานขององค์กรต่าง ๆ ด้วย ไม่ว่าจะเป็นองค์กรภาครัฐ ภาคเอกชนและรัฐวิสาหกิจ ซึ่งงานสวัสดิการสังคมจะมีแนวโน้มประสานงานกับเครือข่ายทั้งภาครัฐ เอกชนและรัฐวิสาหกิจมากยิ่งขึ้นเนื่องจากปัญหาและความต้องการขององค์กรเครือข่ายอาจจะมีมากขึ้น

3. การบูรณาการวิธีการจัดสวัสดิการสังคม

หากพิจารณาย้อนกลับไปถึงวิธีการที่ผู้รับสวัสดิการสังคมได้รับเมื่อเริ่มแรกในการจัดสวัสดิการนั้นก็พบว่า มีลักษณะเก็บตก นั่นก็คือว่าต้องรอให้มีปัญหาและความต้องการเกิดขึ้นเสียก่อนแล้วจึงเข้าไปให้การช่วยเหลือหรือสงเคราะห์โดยการจัดสวัสดิการให้ ซึ่งก็สามารถบรรเทาปัญหาและความต้องการของผู้รับบริการลงได้ระดับหนึ่งแต่ไม่สามารถขจัดปัญหาได้หมดสิ้นไปหรือตอบสนองความต้องการได้อย่างแท้จริง และนักวิชาการต่างวิพากษ์ว่าเป็นการทำเพียงเพื่อ “อุดรูรั่ว” เท่านั้น เมื่อฝนตกอีกครั้งก็สามารถรั่วได้อีกเช่นกัน ดังนั้นภาพที่เห็นเกี่ยวกับวิธีการจัดสวัสดิการสังคม คือมีทั้งการใช้วิธีการเชิงรับดังที่เคยปฏิบัติกันมากก็คือ รอให้เข้ามาขอรับบริการซึ่งก็เป็นการแก้ไขและวิธีการเชิงรุก ไม่ว่าจะเป็นการรุกให้เข้าถึงพื้นที่ การรุกเข้าถึงประชากรกลุ่มเป้าหมายที่แท้จริง การรุกเข้าถึงต้นเหตุแห่งปัญหา การรุกในด้านบริการ การให้บริการแบบผสมผสานและครบวงจร การบริการที่เน้นการป้องกัน การลดความสำคัญของบริการโดยตรงจากสถาบันหน่วยงาน การรุกในด้านพัฒนาระบบข้อมูลข่าวสาร การรุกโดยการจัดทำแผน การรุกโดยระบบนิเทศงาน ติดตามงาน ให้คำปรึกษาและประเมินผลงานที่มีคุณภาพ การรุกโดยสร้างระบบเครือข่ายงานและระบบประสานงานที่มีวัตถุประสงค์ เป้าหมาย วิธีการชัดเจนในแนวร่วมทั้งระบบ การรุกโดยการเปลี่ยนแปลงบทบาทของเจ้าหน้าที่ผู้ให้บริการ การรุกโดยหน่วยงานที่ให้บริการสวัสดิการสังคม การรุกโดยการส่งเสริมให้ประชาชนได้มีส่วนร่วม การรุกโดยการระดมทรัพยากรในชุมชนมาใช้ประโยชน์ให้มากที่สุด การรุกโดยพัฒนางานประชาสัมพันธ์ให้เป็นระบบสื่อสารสองทาง การรุกโดยการปรับทิศทางการพัฒนาแบบยั่งยืน (เน้นการพัฒนาคน สังคม สิ่งแวดล้อม และคุณภาพชีวิต) การรุกโดยปรับระบบการเมือง การปกครองและการรุกโดยการปรับ กฎ ระเบียบต่าง ๆ ให้ทันเหตุการณ์ ยืดหยุ่น (ให้คล่องตัวและตรวจสอบได้) ทั้งนี้เพื่อเป็นการเน้นการป้องกันปัญหาที่จะเกิดขึ้นและสามารถตอบสนองความต้องการของได้อย่างแท้จริง

4. การบูรณาการผู้ทำงานวิชาชีพสวัสดิการสังคม

ในการที่จะตอบสนองคว ามต้องการของกลุ่มเป้าหมายและป้องกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ได้ตรงจุดตรงประเด็นได้นั้น การทำงานอย่างบูรณาการของผู้ทำงานวิชาชีพสวัสดิการสังคมที่มีลักษณะเป็น “สหวิชาชีพ” นั้นนับว่ามีความสำคัญมาก เพราะปัญหาแต่ละปัญหาและความต้องการของแต่ละคนนั้นมีมากมายแตกต่างกันออกไป การทำงานของสหวิชาชีพจะทำให้สามารถเข้าใจถึงปัญหาและความต้องการดังกล่าวได้ เพราะมีลักษณะการวิเคราะห์ที่เป็นแบบองค์รวม (Holistic) และแบ่งหน้าที่ความรับผิดชอบให้ผู้ที่เกี่ยวข้องช่วยกันดำเนินการต่อไปตามทักษะและความถนัด ดังนั้น การทำงานในลักษณะสหวิชาชีพก็คง จะได้รับการส่งเสริมมากขึ้น ซึ่งจะต้องมีใบประกอบวิชาชีพเพื่อเป็นการสร้างมาตรฐานของวิชาชีพและการยอมรับ

ประการสำคัญ จะเห็นได้ว่านอกจากงานสวัสดิการสังคมของไทยเน้นการทำงานกันในเชิงบูรณาการในมิติต่าง ๆ ดังที่ได้กล่าวมาแล้วข้างต้น งานสวัสดิการสังคมของไทยยังให้ความสำคัญ อย่งยิ่งกับการมีส่วนร่วมของปัจเจกชน ครอบครัว ชุมชนและสังคม ดังนั้นในปัจจุบันนี้จึงได้เห็น องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น ไม่ว่าจะเป็นองค์การบริหารส่วนจังหวัด เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ภาคธุรกิจเอกชน และภาคประชาชน ที่ได้เข้ามามีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคมแก่ประชาชนกลุ่มต่าง ๆ ส่งผลให้สามารถตอบสนองความต้องการของประชาชน และช่วยให้สามารถป้องกันและแก้ไขปัญหาสังคมประเภทต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นภายใต้กระแสโลกาภิวัตน์ได้อย่างทันท่วงที

อย่างไรก็ดี แนวโน้มการจัดสวัสดิการสังคมไทยในอนาคตนั้น นอกจากจะยังคงยึดรูปแบบของการบูรณาการในหลากหลายมิติข้างต้นแล้ว ยังมุ่งสู่การเสริมสร้างเครือข่ายของทุกภาคส่วนไม่ว่าจะเป็นภาคประชาชน องค์กรชุมชน องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์กรพัฒนาเอกชนและภาคธุรกิจเข้ามา มีส่วนร่วมในการจัดสวัสดิการสังคม ร่วมกับภาครัฐมากขึ้นโดยยึดคน (ทุกกลุ่มวัย) เป็นศูนย์กลาง และนำปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงมาเป็นแนวทางในการวางนโยบายและการปฏิบัติตามนโยบายที่ได้วางไว้